

- змінна (негативна) тенденція показників оборотності активів;
- нестабільна тенденція (різкий негативний) фінансовий результат;
- зниження рівня фінансової забезпеченості підприємства;
- зниження ефективності та результативності діяльності підприємства;
- зниження рівня конкурентоспроможності підприємства тощо.

Отже, банкрутство є одним із загальних елементів ринкової економіки і служить механізмом контролю та діагностики стану суб'єкта господарювання. Існує об'єктивна необхідність вивчення перспектив банкрутства як на законодавчому рівні, так і в дослідженнях науковців. Поняття банкрутства характеризується різними його видами і, відповідно, має певні характеристики.

Список використаних джерел

1. Звітність підприємства: підручник / [М.І. Бондар, Ю.А. Верига, М. М. Орищенко та ін.]. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 570 с.
2. Рзаєв Г.І. Фінансова звітність підприємств: аналітичні можливості та перспективи використання : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори – 2006», 2015. 224 с.
3. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 688 с.
4. Слободян Н. Г., Безверуха М. В., Пушкарьова М. В. Аналіз фінансової звітності: управлінський аспект. Міжнародний науковий журнал. 2016. № 5(3). С. 67-71.

ШЕСТЕРНЯК М.М.

кандидат економічних наук, доцент

МУДРА А.Я.

здобувач другого (магістерського) рівня

Західноукраїнський національний університету,

м. Тернопіль, Україна

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ЯК ОСНОВНОГО ФАКТОРУ ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА

Основою ефективного функціонування будь-якого суспільства є стабільне та безперервне відтворення всіх стадій виробничого процесу. Для забезпечення такого відтворення і створення матеріальних благ необхідною передумовою є наявність предметів праці та засобів праці. Рациональне використання виробничих запасів, правильна постановка їх обліку важливі у кожній галузі та є одним із основних компонентів виробничого процесу.

Для здійснення фінансово-господарської діяльності будь-якої форми власності та галузі економіки використовують виробничі запаси, які є досить вагомою і значною частиною активів підприємства. Виробничі запаси займають виняткове місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємства різних сфер діяльності, в деяких галузях витрати матеріальних ресурсів значно перевищують собівартість продукції.

«Виробничі запаси» - це предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, при цьому свою вартість повністю переносять на готову продукцію. Як свідчить практика, в бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Основні принципи формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності висвітлено у П(С)БО № 9 «Запаси» [1]. Проте,

саме поняття «виробничих запасів» є дискусійним і трактується в літературних джерелах не однозначно.

Як відомо, в економічних джерелах поняття «виробничі ресурси» з'явилося ще в 70-80-х роках минулого століття. Проведені дослідження показують, що в обліковій літературі є безліч підходів щодо визначень понять, пов'язаних із запасами, проте слід врахувати, що кожне із них має власне тлумачення. Також, в спеціалізованій літературі зустрічаються випадки, коли поняття «виробничі запаси» замінене терміном «матеріали».

Проведені дослідження показують, що окремі автори під «запасами» розуміють резерви (запаси) матеріальних ресурсів, які не використовують в поточній діяльності підприємства та які дозволяють дотримуватись безперервності процесу виробництва, зберігання на випадок необхідності. Саме ж поняття «запаси» є досить характерним. Зауважимо, що словосполучення «товарно-виробничі запаси» є найбільш прийнятним у застосуванні для розкриття сутності предметів праці, їх окремих характерних особливостей. Однак, з прийняттям П(С)БО термін «запаси» увійшов до широкого вжитку.

Звернемо увагу, що під «виробничими ресурсами», як правило, розуміють суму складових ресурсів основних фондів, матеріальних і трудових ресурсів. Натомість, термін «запаси» у вітчизняній літературі почали вживати одночасно із затвердженням Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». До впровадження стандартів термінологія була різною, зокрема: товарно-матеріальні цінності, предмети праці, засоби праці, матеріальні ресурси, виробничі ресурси.

Згідно з міжнародними стандартами МСФЗ (ISA) 2 «Запаси», «запаси – це активи, які утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг» [2].

Питання сутності виробничих запасів досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.С. Лень, І.А. Бланк, А.А. Оглобін, М.С. Пушкар, Н.В. Ткачук, Р.Б. Чейз, Н. Дж. Еквілайн, Р. Ф. Якобс та інші. В спеціалізованій літературі існує безліч підходів щодо визначення самої категорії «виробничі запаси». Окремі трактування цього поняття подано у табл. 1.

Таблиця 1

Трактування поняття «виробничі запаси»

Автори та використані джерела інформації	Визначення, що наведені в спеціалізованій літературі
Бутинець Ф.Ф. [3, с. 313]	Виробничі запаси - активи, які використовуються для подальшого продажу, використання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством
Бланк І.А. [4, с. 133]	Запаси товарно-матеріальних цінностей - виробничі запаси (запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів) і запаси готової продукції
Оглобін А.А. [5, с. 31]	Виробничі запаси - сплачені споживачем сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, що не вступили ще у виробничий процес
Шомштейн А.А. [6, с. 29]	Виробничі запаси - сировина, матеріали, напівфабрикати та ін., що поступили на склади підприємства, тобто виробництва, що вступили в сферу, але що ще не знаходяться в процесі виробничого споживання

Іванієнко В.В. [7, с. 252]	Виробничі запаси - це матеріальні ресурси, що знаходяться на складах фірми (сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, що комплектують виробу, паливо і пальне, тара і тарні матеріали, запасні частини для ремонту, інструменти та ін.), призначені для виробничого споживання, але що ще не поступили у виробництво
Швец І.Б., Бондарьова І.А. [8, с. 14]	Виробничі запаси є матеріальними оборотними активами підприємств, є головною умовою здійснення необхідного виробничого процесу
Пушкар М.С. [9, с. 74]	Під виробничими запасами розуміє запаси засобів виробництва, які знаходяться на складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у процесі виробництва і берігають свою натурально-речову форму
Чейз Р.Б., Еквілайн Н. Дж. та Якобс Р. Ф. [10, с. 469]	Підрозділяють виробничі запаси на сировину, готову (кінцеву) продукцію, комплектуючі, допоміжні матеріали і незавершене виробництво

З вищезазначеного випливає, що виробничі запаси – це важлива економічна та облікова категорія, що є невідривною умовою функціонування кожного підприємства. При цьому, як свідчить таблиця 1, в економічній літературі відсутній єдиний погляд щодо змісту виробничих запасів.

Таким чином, на основі проведених досліджень, можна зробити висновок, що «виробничі запаси» - це активи, які перебувають у процесі виробництва і знаходяться на підприємстві у вигляді основних і допоміжних матеріалів, сировини, напівфабрикатів, палива, комплектуючих, запчастин та інших матеріалів, що споживаються в ході операційного циклу (у виробничому процесі або при наданні послуг) та складають матеріальну основу продукції підприємства.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», за-тверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 29.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) «Запаси» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text
3. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Н.В., Герасимчук Н.В. Бухгалтерський управлінський облік: навч.посібник. Житомир: ЖІТІ, 2000. 448 с.
4. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. К.: Ника-Центр, Эльга, 2001.528 с.
5. Оглобин А.А. Планирование и контроль запасов материальных ресурсов предприятий в условиях новой экономической реформы: дис. ...канд. эк. наук: 08.00.21. Свердловск, 1989. 243 с.
6. Шомштейн А.А. Нормирование материальных ресурсов, производственных запасов и характеристика применяемых материалов (метод. материалы). М.: ЦБТИМС, 1968. 309 с.
7. Иваненко В.В. Финансовый анализ: учеб. пособ. 2-еизд. Х.: ИД «ИНЖЕК», 2003. 176 с.
8. Швец И.Б., Бондарева И.А. Управление производственными запасами на предприятии: монографія. НАН України. Донецьк, 2003. 182 с
9. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти). Тернопіль:Економічнадумка, 1999. 422 с.
10. Чейз Р.Б., Эквилейн Н.Дж., Якобс Р.Ф. Производственный и операционный менеджмент: 8-еизд. [пер. с англ.]. М.: Издательскийдом «Вильямс», 2001. 704 с.
11. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік в умовах інфляції. Бухгалтерський облік і аудит, 1994,№ 1, С.7-14

3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ СТРАТЕГІЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ТА СВІТОВА ПРАКТИКА

Роберт ДМУХОВСЬКИЙ

доктор наук

Вища школа економіки

м.Ольштин, Польська республіка

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Бюджетна, або фіскальна політика є частиною економічної політики держави, яка використовує інструменти, пов'язані з доходами та видатками бюджету для досягнення передбачуваних економічних цілей. Головна ціль бюджетної політики – це фіскальна мета, тобто задоволення попиту держави в грошових коштах. Ця політика також проводиться для сприяння економічному зростанню, обмеження циклічності економічних процесів, боротьби з безробіттям або обмеження надмірної диференціації доходів.

Важливим завданням бюджетної політики є якість державних фінансів, де найважливішим є збалансованість бюджету, тобто запобігання надмірному дефіциту й збільшенню державного боргу. Іншим важливим питанням є довіра до фінансового ринку, вибір методів формування національного доходу, відкритість та прозорість діяльності, а також підтримка економічного зростання.

Бюджетна політика є одним з головних факторів, що впливають на соціальні питання. Вони стосуються професійної діяльності, ведення бізнесу, економії та інвестування. Податкова система та система соціальних допомог, які є частиною цієї політики, відіграють важливу роль у забезпеченні соціальної спрямованості економіки.

1. Поняття державного бюджету – польський досвід

Державний бюджет – це центральний суспільний фонд. Його завдання полягає в збиранні державних коштів, які спрямовуються на суспільні потреби як компоненти системи державних фінансів. Державний бюджет ідентифікується як основний фінансовий план на наступний фінансовий рік. Накопичення та розподіл державних коштів державного бюджету відбувається на основі прийняття парламентом закону, який дає право уряду здійснювати витрати та забезпечувати отримання доходів, передбачених законодавством. Це називається виконанням державного бюджету або бюджетною процедурою.

Бюджетна процедура також має місце щодо бюджетів органів місцевого самоврядування: комун (міст, сіл, селищ), повітів (районів, міст районного значення) та воєводств (областей). Ради комун, повітові ради та збори місцевого самоврядування уповноважують органи виконавчої влади збирати доходи та здійснювати конкретні видатки (Owsiak 2013, с. 102).

Джерелом формування державного бюджету є податкові закони, які встановлюють різні види податків. Вони різняться тим, що зазвичай ці закони ухвалюються на невизначений